

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 174/18

Luksemburg, 14 listopada 2018 r.

Wyrok w sprawie C-342/17
Memoria Srl i Antonia Dall'Antonia / Comune di Padova

Uregulowanie włoskie zakazujące prywatnym przedsiębiorstwom prowadzenia działalności w zakresie przechowywania urn pogrzebowych jest sprzeczne z prawem Unii

Takie uregulowanie stanowi nieuzasadnione ograniczenie zagwarantowanej prawem Unii swobody przedsiębiorczości

Memoria, spółka prawa włoskiego, oferuje bliskim skremowanych zmarłych usługi przechowywania urn pogrzebowych, co umożliwia im uniknięcie przechowywania tych urn u nich w domach lub złożenia ich na cmentarzu. Pomieszczenia używane do przechowywania urn oferują otoczenie estetyczne, ciche, bezpieczne i przystosowane do zadumy i modlitwy za zmarłych.

Antonia Dall'Antonia zamierzała spopielić zwłoki męża i złożyć urnę zawierającą jego prochy w jednym z pomieszczeń spółki Memoria.

Decyzją z 2015 r. Comune di Padova (gmina Padwa, Włochy) zmieniła regulamin dotyczący usług pogrzebowych, wykluczając wyraźnie od tego momentu możliwość skorzystania przez przechowującego urnę pogrzebową z usług prywatnego przedsiębiorstwa niezależnego od miejskich służb cmentarnych w celu przechowywania tych urn poza jego domem.

Memoria i A. Dall'Antonia wystąpiły do Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (regionalnego sądu administracyjnego dla Wenecji Euganejskiej, Włochy, zwanego dalej „TAR”) o stwierdzenie nieważności tej decyzji.

W tym kontekście TAR zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy ustanowiona w art. 49 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”) zasada swobody przedsiębiorczości¹ sprzeciwia się uregulowaniu takiemu, jak przyjęte przez Comune di Padova.

W dzisiejszym wyroku Trybunał udzielił twierdzącej odpowiedzi na to pytanie.

Trybunał stwierdził w pierwszej kolejności, że wniosek jest dopuszczalny, pomimo iż chodzi o spór mający wyłącznie wewnętrzny charakter. W rzeczywistości bowiem dany spór, pomimo iż jego stronami są obywatele jednego państwa członkowskiego, należy uznać za mający związek z art. 49 TFUE, który może czynić wykładnię tego przepisu konieczną dla rozstrzygnięcia tego sporu, jeżeli prawo krajowe nakazuje sądowi odsyłającemu przyznanie wspomnianym obywatelom takich samych praw, jakie obywatele innych państw członkowskich znajdujący się w takiej samej sytuacji wywodzą z prawa Unii. Otóż prawo włoskie, o którym TAR orzekł, iż ma zastosowanie w niniejszej sprawie, stanowi, że „wobec obywateli włoskich nie mają zastosowania przepisy włoskiego porządku prawnego mające dyskryminujący skutek w porównaniu do warunku i traktowania zagwarantowanego we włoskim porządku prawnym obywatelom Unii”.

Trybunał zauważył następnie, że uregulowanie przyjęte przez Comune di Padova skutkuje przyznaniem monopolu służbom miejskim na świadczenie usług przechowywania urn. Ponieważ

¹ TAR wymienił również zasadę swobodnego świadczenia usług ustanowioną w art. 56 TFUE; niemniej jednak Trybunał przypomniał, że omawiana sprawa powinna być oceniana w świetle zasady swobody przedsiębiorczości, ponieważ Memoria zamierza świadczyć na obszarze Comune di Padova usługę przechowywania urn pogrzebowych przy wykorzystaniu trwałej infrastruktury i przez czas nieokreślony.

„dyrektywa usługowa”² nie ma zastosowania z uwagi na to, że nie dotyczy ona zniesienia monopolu na świadczenie usług, pytanie powinno zostać ocenione jedynie w świetle postanowień traktatu, a w szczególności w świetle gwarantującej swobodę przedsiębiorczości art. 49 TFUE.

Trybunał stwierdził, że uregulowanie krajowe, które zakazuje obywatelom Unii świadczenia usług przechowywania urn pogrzebowych w danym państwie członkowskim, **ustanawia ograniczenie swobody przedsiębiorczości w rozumieniu art. 49 TFUE.**

Trybunał orzekł, że **owo ograniczenie nie jest uzasadnione** podniesionymi przez rząd włoski nadrzędnymi względami interesu ogólnego dotyczącymi ochrony zdrowia publicznego, konieczności zapewnienia należytego szacunku pamięci o zmarłych lub ochrony dominujących we Włoszech wartości moralnych i religijnych, z których te ostatnie sprzeciwiają się istnieniu komercyjnej i modnej działalności związanej z prochami zmarłych, a tym samym temu, aby działalność przechowywania doczesnych szczątków miała cel zarobkowy.

Jeżeli chodzi o ochronę zdrowia publicznego, Trybunał podkreślił, że prochy pogrzebowe, w odróżnieniu od zwłok, są obojętne z biologicznego punktu widzenia, ponieważ zostały wysterylizowane przez wysoką temperaturę, wobec czego ich przechowywanie nie może być ograniczone ze względów zdrowia publicznego.

W odniesieniu do ochrony szacunku dla pamięci o zmarłych, Trybunał stwierdził, że sporne uregulowanie krajowe wykracza poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia tego celu. W rzeczywistości bowiem istnieją mniej restrykcyjne środki umożliwiające w równym stopniu realizację tego celu, takie jak w szczególności, obowiązek zapewnienia przechowywania urn pogrzebowych na podobnych warunkach, jak na cmentarzach komunalnych, a w przypadku zaprzestania działalności, obowiązek przeniesienia tych urn na publiczny cmentarz lub oddania ich bliskim zmarłego.

Jeżeli chodzi o dominujące we Włoszech wartości moralne i religijne (które miałyby sprzeciwiać się temu, aby przechowywanie doczesnych szczątków mogło mieć cel zarobkowy), Trybunał zauważył, że działalność przechowywania prochów zmarłych stanowi we Włoszech przedmiot taryfikacji, która jest ustalana przez organy publiczne, oraz że otwarcie takiego rodzaju działalności na prywatne przedsiębiorstwa mogłoby zostać poddane tym samym ramom taryfowym, które same w sobie nie są w widoczny sposób postrzegane przez Włochy za sprzeczne z ich wartościami moralnymi i religijnymi.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

---

² Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym (Dz.U. 2006, L 376, s. 36).